

VERKSAMHETSINRIKTNING

NTF:s Verksamhetsinriktning 2019 - 2021

Fastställd vid NTF:s kongress 2019

Innehåll

NTF:s styrande dokument	3
NTF – en trafiksäkerhetsorganisation	3
NTF:s verksamhetsidé	3
NTF:s roll i trafiksäkerhetsarbetet	4
En stark och sammanhållen paraplyorganisation	4
Medlemsorganisationer	5
Verksamhet	5
Ett starkt varumärke	5
NTF:s prioriteringar för det egna trafiksäkerhetsarbetet	5
Säkra val och säker användning av teknik och skyddssystem	6
Ökad regelefterlevnad	6
Anpassad utformning av transportsystemet för alla trafikanter	6
Bättre samspel	7
Prioriterade målgrupper	7
Oskyddade trafikanter	7
Barn och unga under 18 år	8
Äldre	8
Nya svenskar	8
Yrkesförare i tung trafik	9

NTF:s styrande dokument

NTF arbetar med utgångspunkt i två styrande dokument: "NTF anser..." och NTF:s Verksamhetsinriktning. "NTF anser..." beskriver vad NTF anser vara viktiga åtgärder i samhället för att trafiksäkerheten inom olika områden och bland olika trafikantgrupper ska kunna förbättras. NTF:s Verksamhetsinriktning beskriver vilka trafiksäkerhetsområden och målgrupper som är prioriterade i NTF:s egen verksamhet under den kommande kongressperioden.

NTF – en trafiksäkerhetsorganisation

NTF bildades 1934 på initiativ av den dåvarande kommunikationsministern. Syftet var "att verka för höjd trafikultur och ökad trafiksäkerhet i Sverige, främst på gator och vägar". Från början var en stor del av NTF:s arbete inriktat på trafiksäkerhetsundervisning i skolan. Trafiksäkerhetsarbetet har bedrivits sedan dess med varierande inriktning. Idag är NTF en fri, självständig och ideell organisation som arbetar för en säker trafik. NTF arbetar på ideell och demokratisk grund genom folkrörelser, organisationer, samhällsinstitutioner, företag och enskilda. Organisatoriskt består NTF av ett gemensamt kansli, länsförbund, distrikt och nationella medlemsorganisationer. I NTF:s länsförbund och distrikt finns dessutom ett stort antal lokala medlemsorganisationer, trafiksäkerhetsföreningar och nätverk. NTF har således en lång historia i Sverige och har under mer än 80 år bidragit såväl till det stora intresset för trafiksäkerhet i landet som till de stora framgångar vi rönt med minskat antal olyckor, dödade och skadade genom åren. NTF har i sitt arbete haft fokus på trafiksäkerhet och prioriterat trafiksäkerhet när målkonflikter har uppstått. Ett effektivt och framgångsrikt arbete har varit möjligt tack vare organisationens paraplyroll med många medarbetare i länsförbund och medlemsorganisationer med hög kompetens och stort engagemang. Genom lokal och regional närvaro sprids trafiksäkerhetsinformation, och mätningar genomförs för att lokalt och regionalt kunna analysera trafiksäkerhetsläget och följa utvecklingen på trafiksäkerhetsområdet.

NTF är en organisation som arbetar med trafiksäkerhet inom många olika områden och för många olika trafikantgrupper. Insatserna kan variera över tid och anpassas efter olycksutvecklingen eller andra aktuella behov. För att trafiksäkerhetsarbetet ska utvecklas i önskvärd takt krävs en samsyn om de övergripande målen och kunskap om vad som är de viktigaste åtgärderna för att nå dit. Förutom att samverka med medlemsorganisationer och NTF-förbund deltar därför NTF i sammanhang där de strategiska frågorna formuleras och diskuteras. Ett exempel är Gruppen för Nollvisionen i Samverkan (GNS Väg) där flera viktiga trafiksäkerhetsaktörer ingår och där NTF för fram både egna och medlemsorganisationernas synpunkter. Genom att delta aktivt i samhällsdebatten kan NTF säkerställa möjligheterna att befinna sig i främsta linjen för hur trafiksäkerhetsarbetet ska genomföras samtidigt som det ger goda möjligheter att påverka arbetets utveckling.

NTF:s verksamhetsidé

- NTF arbetar för att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken.
- NTF utgör en sammanhållande kraft för medlemsorganisationer och nätverk.

- NTF:s opinionsbildning bidrar till att öka politikernas, myndigheters, organisationers, företags och enskilda medborgares förmåga och vilja att ställa krav på och själva bidra till bättre trafiksäkerhet och folkhälsa.
- Genom NTF:s lokala förankring, närheten till människan och medlemsorganisationerna är vi en attraktiv samarbetspartner för trafiksäkerheten i hela Sverige.

NTF:s roll i trafiksäkerhetsarbetet

NTF:s övergripande avsikt är att bidra till ökad trafiksäkerhet i Nollvisionens anda. Samtidigt vill NTF verka för att Nollvisionen breddas så att insatser för att ändra människans beteende genom ökad kunskap och förståelse för trafiksäkerhetshöjande insatser prioriteras högre, samt att Nollvisionen omfattar alla trafikanter. I detta arbete ska NTF alltid vila på en vetenskaplig grund.

I ett längre perspektiv är det också NTF:s mål att värna om att trafiksäkerhetsarbetet prioriteras högt i utvecklingen mot ett långsiktigt hållbart transportsystem. För transportsystemets behov av långsiktigt hållbar utveckling behöver samverkan med närliggande intresseområden, t.ex. stadsplanering, kollektivtrafik, miljö och folkhälsa stärkas.

NTF ska:

- genom konsumentupplysning bidra till att öka kunskaperna om framtidens transportmedel och säkerhetsteknik och hjälpa konsumenterna att göra säkra val.
- genom opinionsbildning gentemot beslutsfattare och medborgare lyfta viktiga frågor för trafiksäkerheten.
- genom dialog med trafikutformare samt informations- och kunskapshöjande insatser till trafikanter bidra till ökad trafiksäkerhet främst för barn, ungdomar, nya svenskar, äldre och oskyddade trafikanter.
- i sin roll som paraplyorganisation vara en samlande kraft i trafiksäkerhetsarbetet och vara det naturliga valet för media att vända sig till för uttalanden i trafiksäkerhetsfrågor
- delta i det internationella trafiksäkerhetsarbetet genom att bevaka händelser internationellt och sprida egna goda erfarenheter till andra.

En stark och sammanhållen paraplyorganisation

NTF genomgick stora förändringar avseende organisationens uppbyggnad för att möta förändringar i omvärlden och anpassa den efter ekonomiska förutsättningar. Med ett organisationsbidrag, nationella projekt och fler aktiva partners har NTF en relativt stabil situation.

Verksamhet i hela landet och livskraftiga förbund är avgörande för NTF som organisation. Det är av yttersta vikt att arbeta för organisationens intäkter, dels genom nationella projekt och dels genom ökad samverkan. Kompetens- och verksamhetsutveckling i hela organisationen är även en viktig del i att stärka organisationen. NTF genomför många nationella insatser med

lokalt genomförande och vi arbetar aktivt med kvalitetsutveckling inför projekten och efter genomförandet.

Medlemsorganisationer

Medlemsorganisationerna är en viktig del av NTF-familjen och en förutsättning för NTF:s roll som paraplyorganisation. Genom samverkan med medlemsorganisationerna, bland annat i nationella projekt stärker vi våra gemensamma frågor och medlemskapets innehåll. NTF stöttar medlemsorganisationer i för dem viktiga trafiksäkerhetsfrågor och påverkansarbete samt med service och kunskapshöjande insatser.

Verksamhet

Den gemensamma verksamheten genom nationella projekt är på många sätt kittet i organisationen och flera projekt genomförs i hela landet. Arbetet att utveckla och ta fram projektförslag leds av det centrala kansliet och förstärks genom att ta till vara kompetensen i förbunden samt ökad samverkan med medlemsorganisationerna. Samarbetspartners skapar ofta möjlighet att arbeta med för NTF angelägna frågor samtidigt som de även bidrar med finansiering till verksamheten. Att behålla befintliga partners och skapa andra finansiärer än Trafikverket för gemensamma nationella projekt är ett pågående och prioriterat arbete.

NTF har en unik möjlighet att sprida kunskap om Nollvisionen genom sina nätverk och medlemsorganisationer. Samtidigt som det behövs fler engagerade och kunniga budbärare och ambassadörer av Nollvisionen. Aktiva funktionärer och volontärer genom bland annat medlemsorganisationerna är ofta avgörande för att kunna genomföra såväl lokala uppdrag som nationella projekt. Kompetensen och återväxten bland dessa måste därför säkerställas genom rekryterings- och utbildningsinsatser.

Ett starkt varumärke

NTF har ett starkt varumärke med stor trovärdighet bland kommuner, myndigheter och media samt inom nationella och regionala nätverk där organisationen är verksam men behöver verka för ökad kännedomen hos den breda allmänheten, i synnerhet bland barn och unga, samt bland företag och alternativa finansiärer.

En klar och tydlig profil är viktig av många skäl för varumärke. Den gör det lättare för omvärlden - allmänheten, företag och organisationer, samarbetspartners, beslutsfattare och finansiärer - att identifiera NTF och NTF:s verksamhetsidé.

Den grafiska profilen är en viktig del av den totala kommunikationen. Profilen skapas genom ett medvetet agerande, med enhetlighet i utformning och konsekvens i användning.

NTF:s prioriteringar för det egna trafiksäkerhetsarbetet

NTF är en organisation som arbetar med trafiksäkerhet inom många olika områden och för många olika trafikantgrupper. Insatserna varierar över tid och anpassas efter rådande behov och olycksutveckling. I dokumentet "NTF anser..." deklarerar NTF vad som behöver göras i samhället för att trafiksäkerheten ska förbättras. I verksamhetsinriktningen görs prioriteringar för NTF:s egna trafiksäkerhetsinsatser. Fyra olika områden där behoven är stora, och där NTF utifrån sin kompetens och roll har möjlighet att bidra till en ökad trafiksäkerhet, prioriteras. Dessa områden inkluderar såväl privatpersoner som yrkestrafiken.

- Säkra val och säker användning av teknik och skyddssystem
- Ökad regelefterlevnad
- Anpassad utformning av transportsystemet för alla trafikantgrupper
- Bättre samspel

Säkra val och säker användning av teknik och skyddssystem

Som trafikant behöver man göra många val som påverkar trafiksäkerheten; såväl vad gäller produkter, tjänster som trafikmiljöer. Utöver dessa val krävs en säker användning. I praktiken kan det exempelvis handla om att välja en säker bil med antisladdsystem och automatiska bromsar, att välja motorcykel med ABS och annan säkerhetsutrustning, att inte trimma ungdomars mopeder samt att fokusera på vägen och inte använda kommunikationsutrustning på ett olagligt och trafikfarligt sätt. Det handlar om att alla i bilen ska vara säkert bältade och barnen sitta rätt i säkra bilbarnskydd som är korrekt monterade. Vidare att färdvägen är vald utifrån både närhet och säkerhet. Det kan också vara att vintertid cykla på en väl halkbekämpad cykelväg, med en cykel med vinterdäck och använda en bra cykelhjälm. NTF:s roll är att underlätta för alla trafikanter att göra dessa säkra val, genom konsumentinformation och kommunikation, såväl nationellt som lokalt.

Ökad regelefterlevnad

Trafiksystemet kräver både kunskap och förståelse för trafikreglerna och att man respekterar och följer dem. Trafiksäkerheten skulle vinna på att fler trafikantgrupper fick ta del av trafikundervisning och det behövs insatser för att öka regelefterlevnaden vad gäller t.ex. körkortsinnehav, nykterhet, drogfrihet och hastighet. Hastigheten är avgörande för en förarens möjlighet att undvika en olycka och för en olyckas konsekvenser. Genom att anpassa hastighetsgränserna efter de förhållanden som råder lokalt och genom att få föraren att anpassa hastigheten till dessa gränser och till trafikmiljön i övrigt, uppnås det bästa bidraget till en ökad trafiksäkerhet.

För NTF är det därför av högsta prioritet att verka för att trafiksäkerhetsargumenten väger tungt vid lokala beslut om vilka hastighetsgränser som ska gälla och att insatser för att hastighetssäkra dessa miljöer prioriteras.

Alltför många som dödas och skadas allvarligt i trafiken gör det på grund av olovlig körning, alkohol- och droger och i höga hastigheter. Det är avgörande med fler kontroller i trafiken, av nykterhet, droganvändning och hastighet för ökad regelefterlevnaden.

Anpassad utformning av transportsystemet för alla trafikanter

Nollvisionen innebär att ingen ska dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor inom transportsystemet. Därför ska transportsystemet utformas utifrån kunskap om människokroppens förmåga att klara krockvåld. Det ska vara lätt att göra rätt i trafiken och misstag ska inte straffas med död eller allvarlig skada. Vägar, gator och fordon ska anpassas och utformas efter människans förutsättningar. Framgångarna i trafiksäkerhetsarbetet har främst gynnat skyddade trafikanter i motorfordon. Detta arbete ska självklart fortsätta. Men i det intensifierade arbetet inom Nystart för Nollvisionen finns ett ökat fokus på oskyddade trafikanters säkerhet, och då handlar det till stor del om att utformning och underhåll av väginfrastruktur och trafikmiljöer ska anpassas bättre till oskyddade trafikanter. NTF:s roll är

att driva ett påverkande arbete för ett säkert transportsystem för alla trafikanter där inga trafiksäkerhetshöjande åtgärder sker på bekostnad av någon annan trafikantgrupps säkerhet.

Bättre samspel

När samspelet i trafiken inte fungerar ökar olyckorna. Detta syns inte minst i statistiken över oskyddade trafikanters olyckor, med bilister men också med varandra. Bättre samspel förutsätter satsningar på säkrare trafikmiljöer och fortsatt teknikutveckling men också information och utbildning för ett förändrat beteende hos trafikanterna. NTF menar att det är nödvändigt att använda alla tillgängliga medel för en ökad förståelse och respekt för medtrafikanters situation i trafiken inte minst från bilister vad gäller oskyddade trafikanters utsatthet. NTF har en viktig roll att arbeta för att förbättra oskyddade trafikanters trafiksäkerhet genom dialog med trafikutformare och öka medvetenheten hos trafikanterna.

Prioriterade målgrupper

I "NTF anser..." finns 13 trafikantgrupper omnämnda där NTF uttrycker åsikter om vad som bör göras. Liksom för de prioriterade områdena ovan har också prioriteringar gjorts för målgrupper där störst fokus ska läggas under den kommande kongressperioden. Dessa målgrupper är:

- Oskyddade trafikanter
- Barn och unga under 18 år
- Äldre
- Nya svenskar
- Yrkesförare

Oskyddade trafikanter

Oskyddade trafikanter omfattar alla dem som färdas i trafiken som gående, cyklister, mopedister och motorcyklister. De utgörs av barn, unga, vuxna, äldre, och inom dessa grupper finns personer med olika funktionsnedsättningar. Alla oskyddade trafikanter omfattas av Nollvisionens etiska ställningstagande att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. För oskyddade trafikanter spelar trafikmiljöns utformning en mycket stor roll. Det ligger därför ett stort ansvar på systemutformare att utforma vägtransportsystemet så att risken för död och allvarlig skada minimeras. I detta ingår att ha en mycket god drift och underhåll av vägar, gator, gång-, cykel- och mopedbanor samt trottoarer.

Det delade ansvaret mellan systemutformare och trafikanter innebär också att ett stort ansvar läggs på den enskilde trafikanten. Det handlar om att följa lagar och regler samt att använda skyddsutrustning som hjälmar och reflexer.

Även de fordon som används av oskyddade trafikanter måste hålla en hög grad av säkerhet. Det är också nödvändigt att omgivande fordonstrafik håller hastighetsbegränsningen och om möjligt har tekniska stödsystem och en utformning som gör att kollisioner undviks eller mildras.

Utbildning i trafiksäkerhet är en av de viktigaste åtgärderna för att stärka det individuella ansvaret. För gående och cyklister finns inga självklara arenor för trafiksäkerhetsutbildning, till skillnad från förare av motorfordon som i körkortsutbildningen erhåller trafiksäkerhetskunskap. Det är dock viktigt att framhålla vikten av att alla förare av motorfordon genomgår en

körkortsutbildning mot bakgrund av det ökande antalet olyckor där föraren saknar giltig körkortsbehörighet.

NTF har en mycket viktig roll i påverkansarbetet för att anpassa trafikmiljön efter de oskyddade trafikanternas förutsättningar, och att genom utbildning och information sprida kunskaper och förändra attityder och beteenden.

Barn och unga under 18 år

Ansvar för barnens trafiksäkerhet vilar helt på de vuxna. Barn utsätts för stora olycks- och hälsorisker i trafiken - som lekande, gående, cyklister och bilpassagerare. Unga trafikanter är generellt mer riskbenägna och med ökad rörlighet i trafiken som bland annat mopedister och i A-traktorer måste unga stödjas i sitt ökade ansvarstagande, av föräldrar, skola och fritidsföreningar.

Under de senaste decennierna har antalet trafikolyckor med barn minskat men det har skett till priset av en begränsad rörelsefrihet för barnen. Stress och oro för trafiken är en av flera orsaker till att föräldrar skjutsar sina barn till förskola, skola och fritidsaktiviteter. Det höjer trafikintensiteten och ökar riskerna i närmiljön. Barnens hälsa påverkas också negativt på grund av minskad motion.

Trafikundervisningen i skolan har inte varit tillräckligt väl utbyggd, vilket innebär att många barn växer upp utan att ha fått förutsättningar att själva utveckla intresse för trafiksäkerhetsfrågor eller förmåga att ställa krav på sin trafikmiljö. De har inte heller, genom skolan beretts tillfälle att utveckla sin förståelse för trafikens faror eller sin förmåga att bete sig på ett trafiksäkert sätt. Avsaknaden av kunskapsmål för trafik i läroplanen har också starkt bidragit till en osäkerhet över vad trafikundervisningen ska innehålla och leda fram till. Det har också inneburit att trafik inte tas upp i lärarutbildningen i tillräckligt hög grad. För NTF är det angeläget att öka trafikundervisning riktad till skolbarn och genom att bidra till säkra trafikmiljöer och säkra skolvägar öka barns rörelsefrihet utan ökade olyckor. Genom en aktiv konsumentinformation hjälper NTF föräldrar att välja rätt när barn ska färdas i bil.

Äldre

Idag är ungefär två miljoner av Sveriges befolkning 65 år eller äldre och medellivslängden ökar. De flesta, oavsett individuella förutsättningar, vill fortsätta leva som tidigare och kunna röra sig i trafiken genom olika färdmedel. Även äldre vill behålla sitt oberoende och fortsätta göra det de gjorde i yngre dagar.

Trafiken är inte alltid anpassad till allas behov och förutsättningar, utan ibland kan den bli ett hinder. Som äldre kan man exempelvis behöva mer tid på sig. Vägslag och tät, snabb trafik kan skapa svårigheter oavsett om man sitter bakom ratten, går till fots, cyklar eller ska ta sig till kollektivtrafiken. Därför kan trafiken kännas otrygg och osäker. Riskerna finns att oberoendet krymper och möjligheterna till ett aktivt liv minskar. Med åldrandet kommer en större skörhet, som gör att skadorna oftast blir värre vid olyckor. Värst utsatta är gående, cyklister, mopedister och motorcyklister.

Tillsammans med pensionärsorganisationerna arbetar NTF för att ett aktivt liv efter 65 år inte ska leda till ökade olyckor.

Nya svenskar

Sverige har kommit långt i sitt trafiksäkerhetsarbete och är ett av de trafiksäkraste länderna i världen. En förklaring till detta är att myndigheter och trafikutformare i Sverige har prioriterat trafiksäkerhet jämfört med många andra länder.

Ca 19 procent av befolkningen är födda i utlandet. Olycksrisken bland dessa i Sverige är i många fall, beroende på ursprungsland, betydligt högre än för svenskfödda. Många har kommit hit som vuxna och en del av dem kan ha tagit med sig en annan syn på trafiksäkerhet än den som råder i Sverige. Man får köra bil med sitt körkort från ursprungslandet ett år efter att man fått uppehållstillstånd, innan man måste genomgå svensk körkortsutbildning. En alldeles för liten del av de utlandsfödda får någon betydelsefull utbildning i trafiksäkerhet och trafikregler när de kommer till Sverige. Som en del av integrationen är det viktigt att de nya svenskarna involveras i trafiksäkerhetsarbetet.

NTF:s arbete med att sprida trafiksäkerhetskunskap till asylsökande och nya svenskar är ett viktigt bidrag för att öka denna grupps trafiksäkerhet och öka förståelsen för Sveriges trafiksäkerhetskultur.

Yrkesförare i tung trafik

Begreppet tung trafik omfattar både buss och lastbil. Yrkesförare har en betydelsefull roll i trafiksäkerhetsarbetet. Många yrkesförare framför ett stort och tungt fordon som kan ge upphov till ett mycket stort krockvåld.

Tunga lastbilar är inblandade i en betydligt större del av de allvarliga trafikolyckorna än vad som motsvarar deras andel av trafikarbetet. Även om de inte är vållande i högre utsträckning orsakar ändå de tunga fordonen ett mycket högt krockvåld, något som leder till ökade skadekonsekvenser. Det faktum att huvuddelen av den tunga lastbilstrafiken körs i hastigheter över gällande hastighetsgränser förstärker kraftigt denna effekt. Eftersom lastbilstrafikens andel av den totala trafiken ökar är det extra angeläget att förbättra situationen. Många företag och åkerier har tagit problemen på allvar och genomfört en rad trafiksäkerhetsåtgärder, har ett systematiskt trafiksäkerhetsarbete bland annat genom ISO 3900, arbetar systematiskt med arbetsmiljöfrågor, AFS 2001:1 och satsar på särskilda riskutbildningar för sina förare.

Bussen är det säkraste sättet att färdas på väg. För att det så ska förbli är det viktigt att bälten används i de bussar som enligt lag är utrustade med sådana samt att även de yngsta barnen kan färdas fastspända på ett säkert sätt. NTF har och kommer fortsätta arbeta med berörda aktörer för ökad användning av bälte i buss, inte minst av hos bussens förare.

Det är angeläget att arbetet fortsätter så att normerna för trafiksäkert beteende inom yrkestrafiken förbättras på bred front. NTF vill fortsätta sitt arbete med att sprida kunskap om fördelarna med ett systematiskt arbetssätt kring trafiksäkerhet för både yrkestrafikföretag och företag som upphandlar transporter.

NTF ska verka för införandet av en obligatorisk riskutbildning för förare av tunga fordon. Den ska omfatta teoretiska delar och praktiska körövningar på halt underlag samt insikt om olika fordonskombinationers stoppsträcka och andra risker i trafiken, exempelvis oskyddade trafikanter utsatthet.